

Vegetatie en grote modderkruiper in de verlandingsbiotoop

Jeroen van Zuidam
zuidam@floron.nl

Grote modderkruiper

- Moeras en verlandingswateren → Proces van verlanding belangrijk
  - Isolatie → Locatie van vegetatieblokken
  - Zuurstoftolerant → Ondieptes en slibaanwas toestaan
  - Predatiegevoelig → Isolatie watergangen
  - (Voormalige) overstromingsvlakten → Hydrodynamiek en inrichting nvo's
-
- **Het gaat om vegetatiestructuur, niet zozeer om soorten**
  - **Verlanding belangrijk onderdeel**

Onderwerpen

- Verlandingsproces
- Aandachtspunten inrichting
- Invloed op vegetatieontwikkeling
  - Vermesting
  - Beheer
- Goed beheren is...

Met inrichting het startpunt voor verlanding creëren

Startpunt: vorming nieuw open water

Verlegging rivier/beek

Smelten gletsjer

Grote storm

Natuurlijke vernatting door opstuwing

Geleidelijke overgang van water naar land

Natte condities → planten die van natte voeten houden

Open water biedt ruimte en veel licht (weinig concurrentie); **verlanding** gaat van start

Natuurlijke start van verlanding

Kaipo Rivier, Nieuw Zeeland, Kate Woodman

...en door herinrichting

De eerste planten arriveren, bv kranswieren

Gevolgd door andere soorten zoals fonteinkruiden

...en krabbenscheer → opbouw organisch materiaal, verondieping

Diep water: eerst
(ondergedoken)
waterplanten

Ondiep water:
Ook oeverplanten zoals
riet...

Maar ook lisdodde en
liesgras

Verspreiding vanuit de
oever het water op

Ook kleinere soorten
kunnen belangrijke
bijdrage leveren

Verlanding verloopt zowel
via bodem als op het
water

Belang vegetatie

Deze soorten starten verlanding

Creëren condities voor andere soorten

Ecosystem engineers

Zijn nodig voor een natuurlijk functionerende oever!

Verlanding met waterdrieblad (USA)

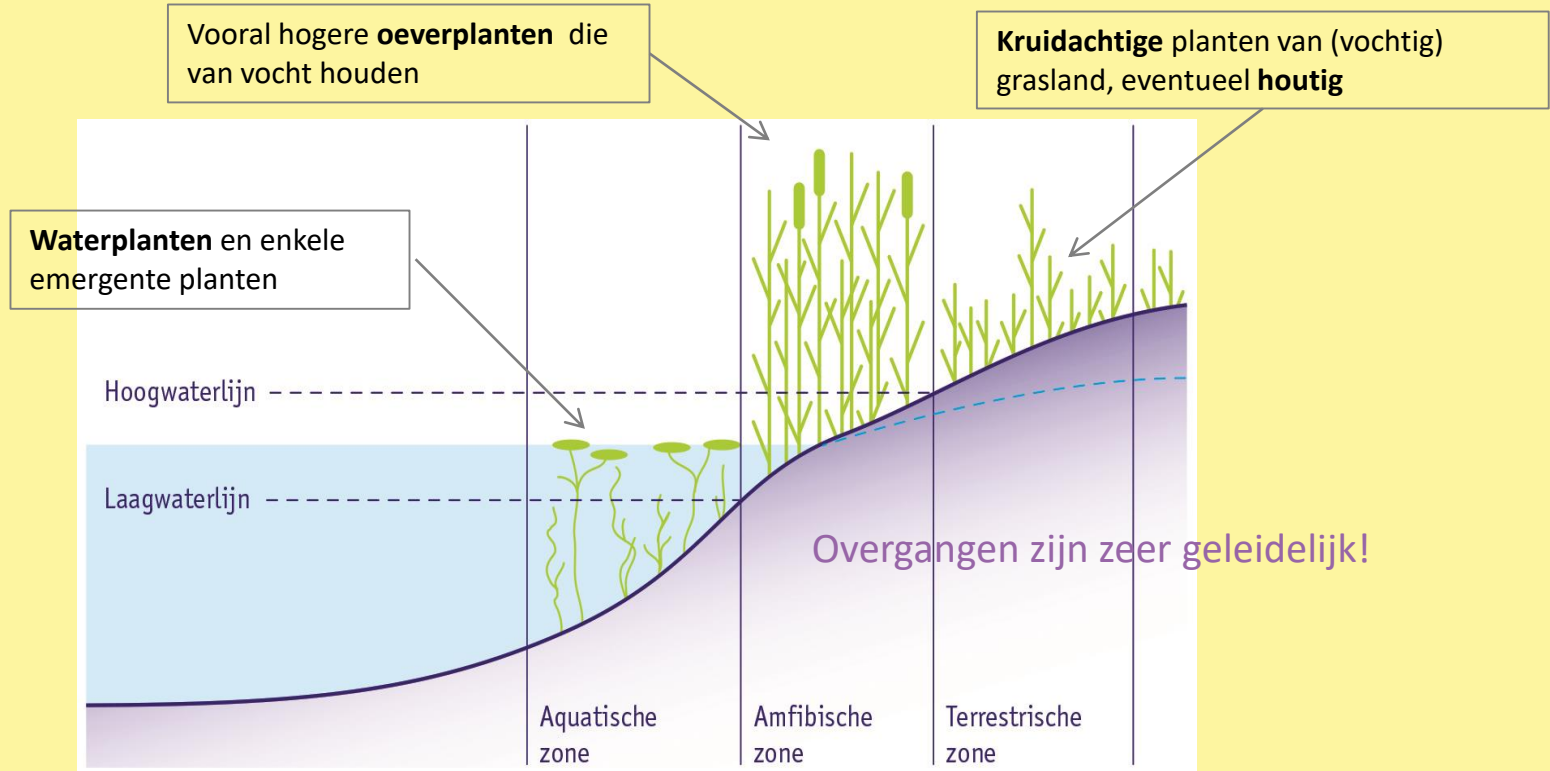

Verlanding met hoge oeverplanten (Manitoba, Canada)

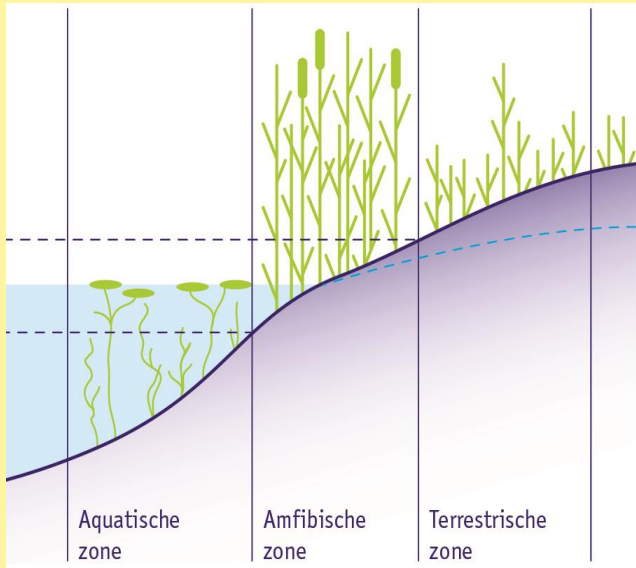
Natuurlijke zonering – vegetatietypen

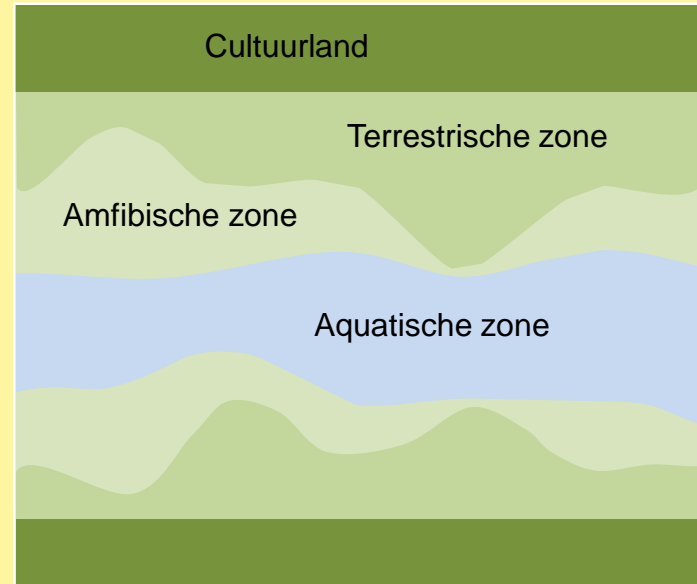
Handreiking natuurvriendelijke oevers (STOWA 2011-19)

Verticale vs horizontale variatie

Verticaal: variatie in condities van land naar open water

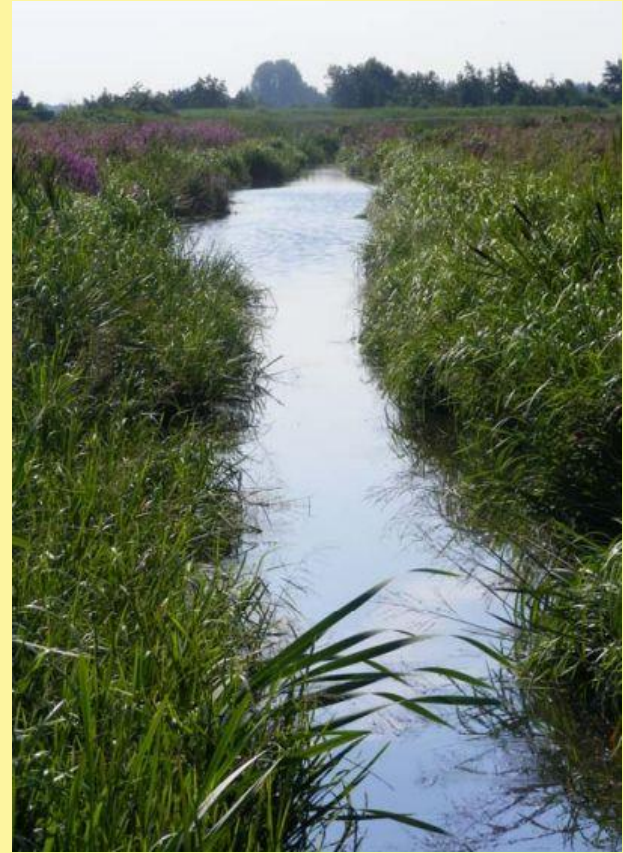
Horizontaal: variatie over de lengte van de oever

Variatie in condities geeft diversiteit in soorten!

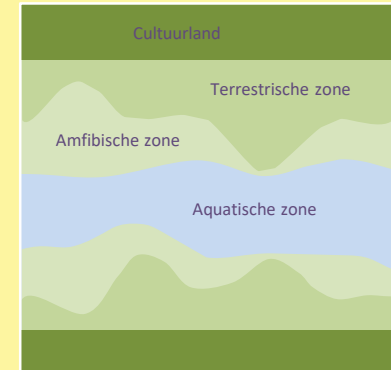
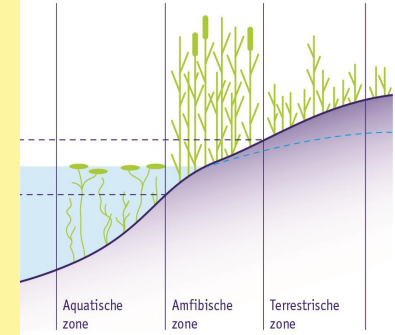

Habitat heterogeniteit: omvormingsdoel in beelden

Samengevat; aandachtspunten bij inrichting

- **Verlanding** speelt belangrijke rol, maak er ruimte voor!
- Zorg voor zo geleidelijk mogelijke **overgang** van water naar land
- Iedere fase van verlanding kent eigen condities en soorten
- **Variatie in condities** zorgt voor **diversiteit** in flora en fauna
- Sterk verlande, ondiepe en geïsoleerde zones handhaven voor grote modderkruiper

Drasberm/overstromingsruimte

Natuurlijk peilverloop van groot belang voor verlanding EN voortplanting grote modderkruiper!

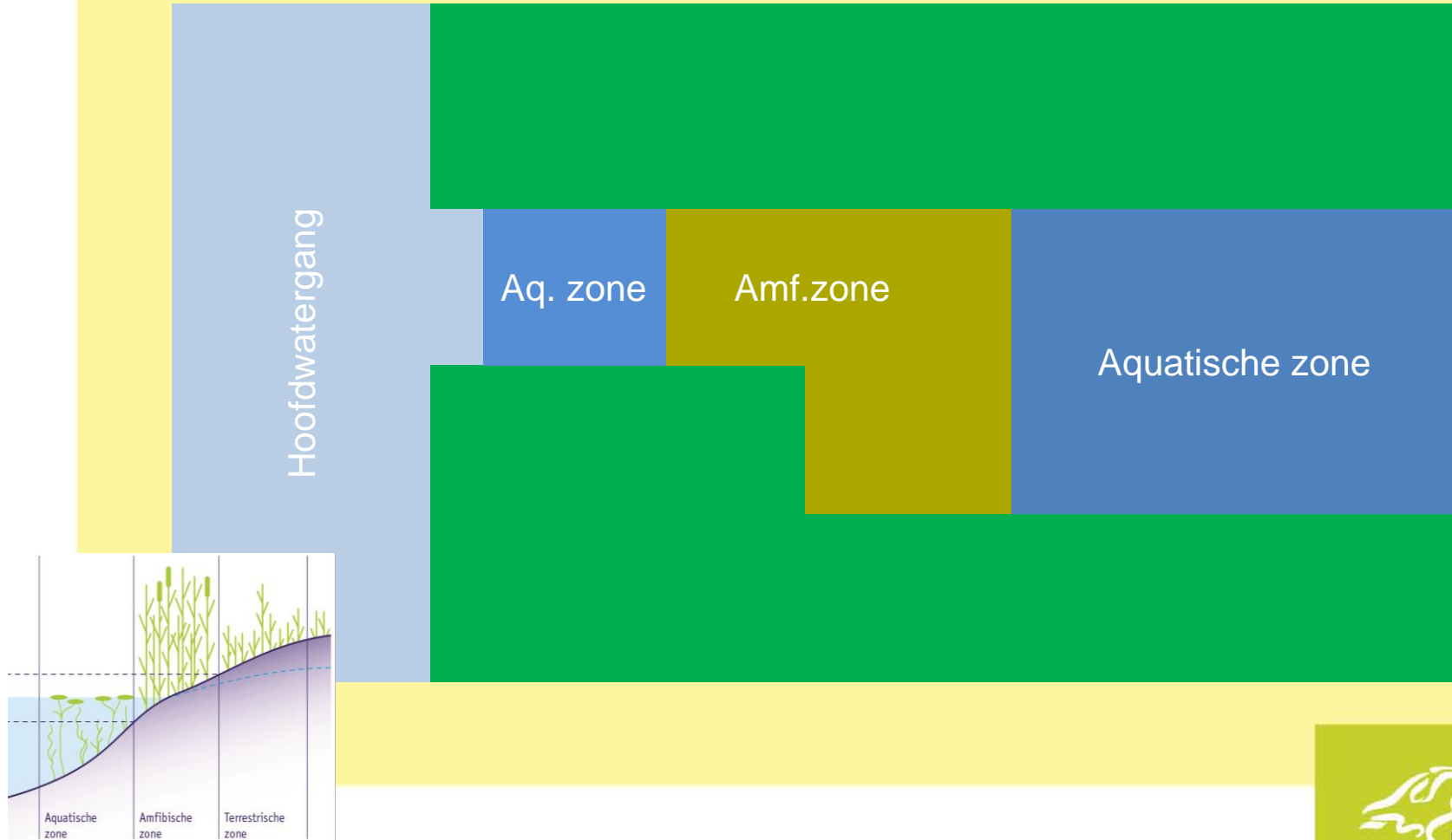
Ritssluiting

Onderwaterbeschoeiing kan verlanding op gang helpen

Isolatie vraag om andere indeling

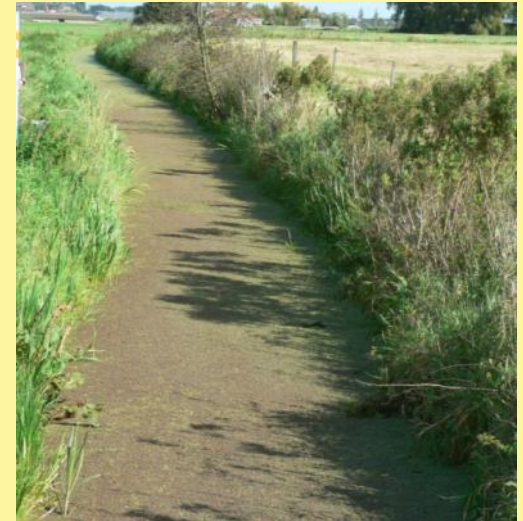
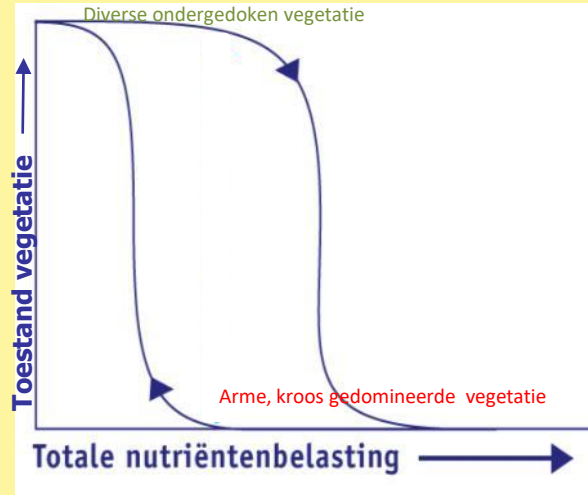

Voedselrijkdom bodem en water

Lage voedselrijkdom: veel soorten kunnen naast elkaar overleven

Hoge voedselrijkdom: snelgroeiende, grote soorten gaan domineren

Effecten van vermesting

- Verondieping verloopt via zuurstof- en soortenarm milieu
- Oevervegetatie is vaak soortenarm en hoogproductief
  - Monocultuur
  - Snelle verlanding met bv. liesgras en grote lisdodde
  - Noodzaak tot intensiever verstoren!
- Structuur is voldoende voor grote modderkruiper

Effecten van beheer

Schonen/maaien sorteert op verstoringstolerante soorten:

- Hergroei uit fragmenten
- Snelle biomassaopbouw
- Efficiënte nutriëntenopname
- Bv. smalle waterpest, aarvederkruid, kroos

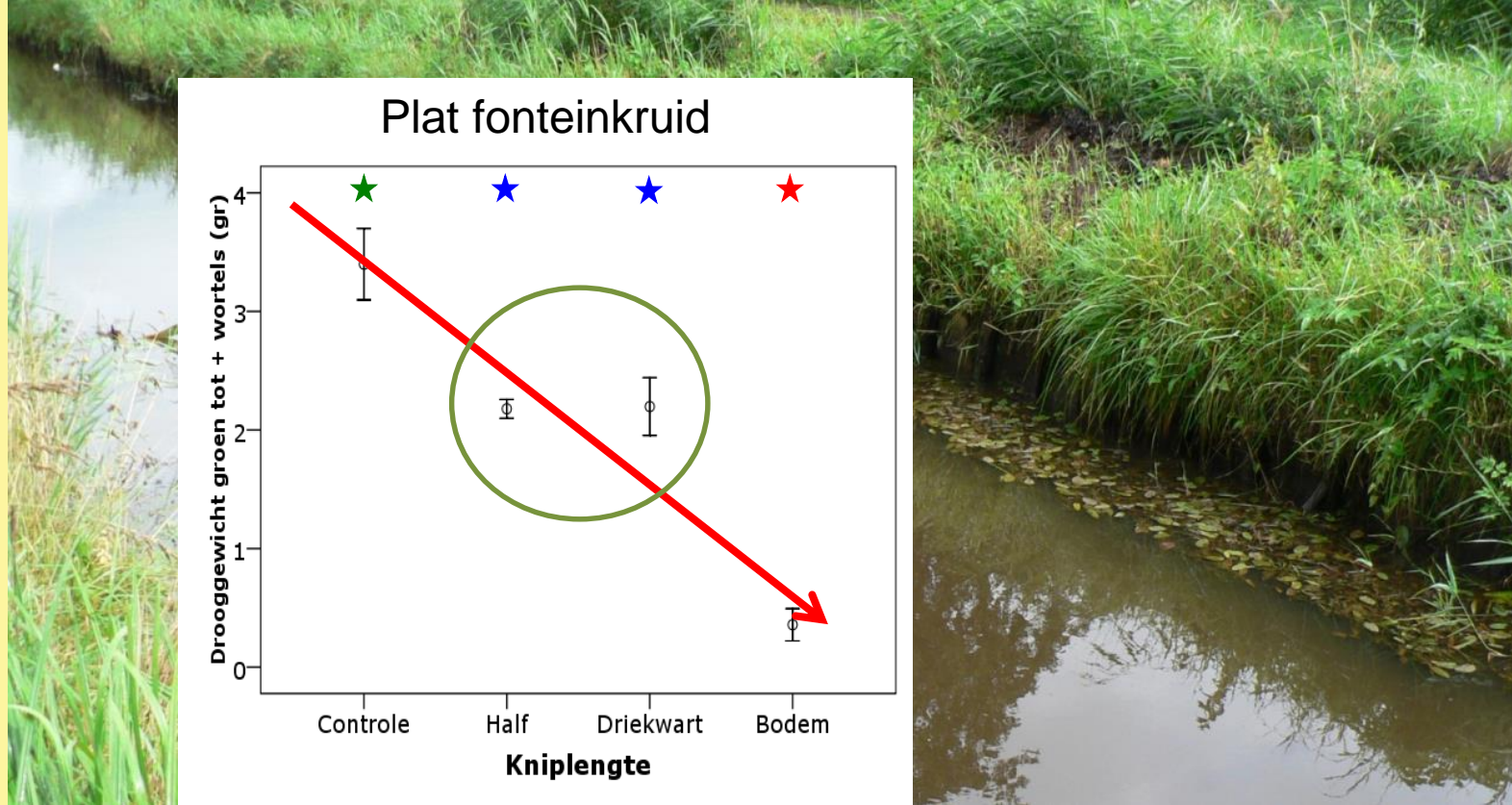
Consequentie: verlies doelsoorten (o.a. smalbladige fonteinkruiden)

Doel: alleen schonen **als het moet** en bronpopulaties in stand houden (faseren)

Verstorings

Dilemma vermesting - verstoring

- Vermesting geeft dominantie van **snelle groeiers**
- Vraagt om frequent schonen; sorteert op **verstoringstolerante** soorten
- Zijn vaak dezelfde soorten:
  - Smalle waterpest
  - Aardvederkruid
  - Kroos
- Voedselrijkdom terugdringen

Gefaseerd EN geïsoleerd?

Goed beheren is....

- Ruimte maken voor verlanding bij inrichting
- Alle fasen van verlanding altijd aanwezig
- Habitatheterogeniteit door zonatie en fasering in beheer
- Alleen verstoren als het nodig is!
- Extra aandacht voor geïsoleerde en ondiepe zones

